

► 14 Mayo, 2016

SVETLANA ALEKSIÉVITX

“En cada rus hi ha un tros de Putin”

La premi Nobel és a Barcelona per participar a Kosmopolis i a Literal. Molt crítica amb el periodisme “banal”, alerta que Rússia viu un “moment molt perillós”

◆◆◆◆◆ Silvia Marimon

L'aposta de la premi Nobel bielorrussa Svetlana Aleksiévitx (Stanislav, 1948) és molt alta. Ella mateixa s'ha definit en més d'una ocasió com a historiadora de l'ànima. Molt crítica amb el periodisme banal, defensa la importància de fer-se moltes preguntes, d'aprendre constantment, de ser amic de la persona amb qui es conversa per poder obrir portes, tancades amb molts panys, que amaguen records inconscients. No ha perdut l'anhel d'aprendre: després de dedicar trenta anys a escriure sobre la “utopia roja” ara està preparant un nou llibre sobre l'amor. “Tinc dificultats per parlar de l'amor amb els homes. Contesten de manera molt simple però el problema no són ells sinó que sóc jo, perquè no formulo les preguntes correctes. He de créixer. He de crear noves antenes per poder captar coses”, assegura.

Aleksiévitx és des d'ahir a Barcelona per participar a Kosmopolis – dimecres dialogarà amb l'escriptor Francesc Serés al CCCB – i a Literal, la fira del llibre crític que vol reflexionar sobre el món actual per transformar-lo – avui a les 19 h a la Fabra i Coats –. Ahir, en la seva trobada amb la premsa, l'autora bielorrussa va fer moltes reflexions que demostren que ha fet un llarg recorregut amb els testimonis que ha entrevistat. Guanyar el Nobel no l'ha fet menys humil.

L'escriptora volia ser periodista des de petita: “És una vocació que tenia des que era una nena, perquè estimava el meu pare [el pare va estudiar periodisme però es va haver de guanyar la vida com a mestre en un poble petit] i volia ser com ell”, explica. A la facultat, però, va tenir la primera decepció. “La formació era molt genèrica, parlàvem de tot i de res. Hem de ser autodidactes,

hem d'aprendre tota la vida”, diu. “El periodisme parla de coses banals. Per saber, t'has de renovar constantment”, afegeix.

El millor premi, un record

La recerca d'Aleksiévitx per escriure la seva excepcional “enciclopèdia sobre la utopia roja” va començar amb les veus femenines de la Segona Guerra Mundial i va acabar amb el final de l'imperi soviètic. A cada llibre hi ha dedicat molts anys i moltes entrevistes. Amb cada entrevistat s'hi ha passat moltes hores. La seva és una feina delicada i lenta: “Cada persona és com un cofre, ho té tot allà guardat i ho has d'anar traient fins a tenir una veritat nova”, explica. Per extreure aquests records soterrats, assegura que entrevistadora i entrevistat s'han hagut d'alliberar de prejudicis i cànons establerts. “El millor premi, més que guanyar el Nobel, és quan algú em diu alguna cosa que ni tan sols recordava, de la qual ni tan sols era conscient”, diu. “A *Els nois de zinc* vaig parlar amb un oficial que havia estat a l'Afganistan. Ell em justificava tota l'estona la

“EL PODER DE LA PROPAGANDA ÉS TAN GRAN QUE LA GENT ACCEPTA UNA GUERRA FRATRICIDA”

guerra. Em deia que la guerra era una qüestió de rivalitats. Per aturar totes aquestes banalitats li vaig dir com podia estar disposat a fer de Déu i prendre vides. Ell va començar a canviar, vam passar a una altra dimensió”, afegeix.

A l'obra de l'autora bielorrussa hi ha moltes veus. I és a través dels seus sentiments –passions, desitjos, tristesa, pèrdua, gelosia, esperança, patiment, resignació...– que l'autora explica el rastre d'una guerra, el desastre de Tjernòbil o què succeeix quan l'home soviètic topa amb el capitalisme. “Les persones petites, les del carrer, són les

DE LA II GUERRA MUNDIAL A LA FI DE L'IMPERI SOVIÈTIC

'LA GUERRA NO TIENE ROSTRO DE MUJER'
 DEBATE

Aleksiévitx va recórrer un centenar de poblacions intentant convèncer les dones perquè parlessin de la seva experiència a la Segona Guerra Mundial. No va ser fàcil perquè és una experiència molt íntima. A cada dona la va entrevistar diverses vegades. “Sóc una retratista insistent”, diu a l'inici del llibre.

'ELS NOIS DE ZINC'
 RAIG VERD / DEBATE

Aquesta obra va encendre els veterans de la incursió russa a l'Afganistan (1979-1985) i alts càrrecs de l'exèrcit, perquè els soldats rasos, infermeres, prostitutes, mares i fills amb qui va parlar Aleksiévitx no tenien res a veure amb els herois que venien els reportatges televisius. Eren homes i dones als quals la guerra havia destrossat la vida.

SVETLANA ALEKSIÉVITX AL
 CCCB, ON DIMECRES
 PARTICIPARÀ A
 KOSMOPOLIS. CÈLIA ATSET

que m'interessen. Ells són el material de la història però mai poden expressar-se, fer sentir la seva veu. Cap persona hauria de desaparèixer sense deixar rastre”.

No és fàcil explicar el trencament de la Unió Soviètica o què implica viure tants anys sota una dictadura. Ni tan sols què significa el comunisme. “La idea comunista tornarà a les nostres vides”, afirma la premi Nobel. Ara per ara, però, Aleksievitx creu que no s'està preparat ni socialment ni econòmicament. No té gaire esperances sobre el futur més immediat. “Vam vèncer el comunisme però ara hem de veure les rates

que van sortir de les nostres ànimes”, assegura. “El poder el van agafar els lladres, uns lladres que s'han repartit la riquesa del país. Somíem un socialisme amb una cara humana, no estàvem preparats per a un món cruel. Ningú tenia cap pla”, afegeix.

La premi Nobel tem què pot passar en un futur immediat: “El govern s'ha fet còmplice de l'Església i apelen als instints més bàsics de la gent, a l'enveja, a l'odi... Intento no mirar la televisió russa, però quan la miro m'horroritzo per com justifiquen una guerra entre germans. El més horrible és que la gent

ho accepta. El poder de la propaganda és tan gran que la gent accepta una guerra fratricida. Putin és un Putin col·lectiu. En cada rus hi ha un tros de Putin. La gent se sent humiliada, enganyada i no sap qui en té la culpa. Als anys noranta vam perdre la possibilitat d'assolir la llibertat”, explica.

“Moltes coses a Rússia recorden l'Alemanya dels anys 30, quan va aparèixer el nazisme. Hi ha la mateixa sensació d'humiliació. És un moment molt perillós. Putin practica el judo: viurà molts anys, per tant, això va per llarg”, diu amb un deix d'ironia. ♦

'LA PREGÀRIA DE TXERNÒBIL'
 RAIG VERD / DEBATE

És una successió de monòlegs de les víctimes silenciades de Txernòbil. Més enllà de les tragèdies individuals i col·lectives, l'autora planteja com el desastre nuclear posa en dubte la nostra visió del món. “L'obra no tracta de Txernòbil, sinó del món de Txernòbil”, escriu. Va trigar vint anys a escriure'l. I afirma que sovint tenia la sensació de parlar d'un altre planeta o d'estar “anotant el futur”.

'TEMPS DE SEGONA MÀ. LA FI DE L'HOME ROIG'
 RAIG VERD / ACANTILADO

És la caiguda de l'Imperi Soviètic a través de desenes de mirades creuades. Aleksievitx parla amb el poder i amb els que l'obeeixen. Amb els que enyoren el passat i els que anhelen canvis. Tots ells, però, són fills d'una cultura que volia transformar hàbits i pensaments. Descriure el final de l'home roig és complex, però Aleksievitx narra un fet extraordinari amb la música d'una simfonia de veus.